

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ТА ЙОГО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
THEORETICAL-METHODOLOGICAL ASPECTS
OF SOCIAL INSURANCE AND ITS STATE REGULATION

Висвітлено наукові підходи щодо визначення сутності "соціального страхування" та соціального ризику, методологія державного регулювання соціального страхування. На основі аналізу розкрито таку соціально-економічну і правову категорію соціального страхування, як соціальний ризик та державне регулювання соціального страхування. Визначено мету державного регулювання у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування. Окреслено модель державного регулювання соціального страхування, що повністю відповідає ринковій економіці.

Ключові слова: соціальне страхування, соціальний ризик, державне регулювання, методи державного регулювання, методологія державного регулювання соціального страхування.

Освещены научные подходы к определению сущности «социального страхования» и социального риска, методология государственного регулирования социального страхования. На основе анализа раскрыта такую социально-экономическую и правовую категорию социального страхования, как риск и государственное регулирование

социального страхования. Определены цели государственного регулирования в сфере общеобязательного государственного социального страхования. Очерчено модель государственного регулирования социального страхования, полностью соответствует рыночной экономике.

Ключевые слова: социальное страхование, риск, государственное регулирование, методы государственного регулирования, методология государственного регулирования социального страхования.

The scientific approaches to the definition of the essence of "social insurance" and social risk, methodology of state regulation of social insurance are covered. On the basis of the analysis, the following socio-economic and legal category of social insurance, such as social risk and state regulation of social insurance, are disclosed. The purpose of state regulation in the field of compulsory state social insurance is determined. The model of state regulation of social insurance that fully corresponds to the market economy is outlined.

Key words: social insurance, social risk, state regulation, methods of state regulation, methodology of state regulation of social insurance.

УДК 338

Братюк В.П.

к.е.н., доцент кафедри фінансів
Мукачівський державний університет
Панющик І.І.
магістр
Мукачівський державний університет

Постановка проблеми. У сучасних умовах функціонування України, багатоукладної її економіки є потреба в докорінних, глибоких реформах не тільки в економіці нашої країни, а й у галузі соціальної сфери, соціальної політики відповідно до нових принципів формування соціально орієнтованої ринкової економіки з врахуванням вимог правового поля нашої країни.

У ринковій економіці розвинених країн світу держава зобов'язана захищати права громадян від негативних соціальних наслідків ринкової економіки, від соціальних ризиків, пов'язаних з втратою роботи, доходу та працездатності. Рівень соціального захисту громадян є індикатором економічного розвитку країни загалом. Сучасна ринкова економіка створює адекватну систему соціального захисту населення, найважливішою ланкою якої є соціальне страхування, соціальний захист.

Саме тому теоретичні та прикладні питання соціального страхування стають вкрай актуальними. За роки змін у ринковій економіці інтерес науковців до цієї багатогранної і складної про-

блеми значно зріс та активізувався. Існує необхідність створення ефективного механізму управління соціальними процесами в країні, зокрема, шляхом побудови сучасної системи соціального страхування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ця проблема багато років активно досліджується вітчизняними вченими. Цікавими є роботи Гнибіденка І.Ф. щодо впливу світової фінансової кризи на соціальну сферу України; Терещенка Г.М., Мусатової Т.А. щодо проблем розвитку недержавного пенсійного страхування в Україні; Нікіфорова П.О., Вольської А.О. щодо боротьби з безробіттям; Базилевич В.Д., Приймак В.І., Карчевської О.І. про сучасне страхування та його роль у соціальному захисті; Лісового А.В., Поснової Т.В. про бюджетне забезпечення соціальної функції держави та інші.

При цьому загальноновизнаючою є недосконалість діючої в Україні системи соціального страхування та необхідність її подальшого реформування.

Формулювання цілей статті. Ціль нашого дослідження полягає у проведенні аналізу сутності понять "соціальне страхування", "соціальні

ризиків”, визначенні ефективності системи соціального страхування та методології державного регулювання соціального страхування. Визначення мети державного регулювання у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування. Окреслення моделі державного регулювання соціального страхування, що повністю відповідає ринковій економіці.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Соціальне страхування є складовим елементом соціальної сфери суспільства. Соціальна сфера є специфічною галуззю людської діяльності (сукупністю відповідних її видів, функцій та організаційних форм), предметом якої є громадяни країни з їх потребами. Соціальна сфера, крім соціального страхування, охоплює також охорону здоров'я, освіту, науку, культуру, мистецтво, ЗМІ, спорт та туризм, побутове обслуговування, торгівлю та громадське харчування, житлово-комунальне господарство, пасажирський транспорт, забезпечення безпеки і суспільного порядку (заходи оборонного та правоохоронного характеру).

Предмет соціального страхування включає комплекс трудових і соціальних відносин щодо соціального захисту працюючих громадян та членів їх родин у випадку настання для них чисельних соціальних ризиків втрати працездатності чи місця роботи. Соціальне страхування розробляє категорії (понятійний апарат) і принципи побудови своїх економічних, соціальних та правових механізмів.

До завдань наукової дисципліни “соціальне страхування” входить:

- отримання об'єктивних знань щодо засобів, якості та рівня соціального захисту працюючих громадян та членів їх родин;

- формування ціннісних орієнтирів у сфері організації солідарної взаємодопомоги людей праці, тобто знань про механізми соціальної взаємної підтримки в складних життєвих обставинах [1].

Відомий вітчизняний фахівець у сфері соціального страхування початку ХХ ст. М. Вігдорчик визначає соціальне страхування, як особливу форму організованої взаємодопомоги, за якої ризик відомого нещастя враховується заздалегідь, а пов'язані з цим ризиком матеріальні збитки розподіляються між усіма учасниками установи [2].

Соціальне страхування можна собі уявити, як соціальну систему, що ставить за мету створення загальнонаціональної організації взаємодопомоги обов'язкового характеру, яка зможе діяти з найвищою ефективністю лише в тому випадку, якщо вона буде всеосяжною як з точки зору охоплення нею населення, так і з точки зору покриття ризиків.

Соціальне страхування як соціальна система ставить за мету визначення і створення загальнонаціональних пріоритетів і механізмів реалізації законодавчо закріплених соціальних, правових і економічних прав та свобод, соціальних гарантій гро-

мадян, і формування органів управління всіх рівнів, інститутів, а також соціальних служб, що забезпечують певний рівень соціального захисту населення від дестабілізуючих чинників (інфляція, безробіття, падіння виробництва тощо), досягнення соціально припустимого рівня життя населення [3, с. 122].

У ст. 46 Конституції України визначено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом.

Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створення мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними [4].

Сутність будь-якого виду страхування полягає в зменшенні і компенсації ризику матеріальних збитків завдяки розподілу його негативних наслідків у часі та між можливо найбільшою кількістю суб'єктів (юридичних і фізичних осіб), які підтверджені визначеним видам ризику.

Незабезпеченість внаслідок хвороби, інвалідності, безробіття, коли найнята особа не може брати участь у виробничому процесі й в результаті чого залишається без заробітку, стає для окремої особи випадковим явищем, для ринкової економіки в цілому – постійним та масовим.

Дану форму матеріальної незабезпеченості найнятих працівників професор Л. Забелін на початку ХХ ст. визначав, як “соціальну”, розуміючи під нею масовий характер, а наслідки, які її викликають, об'єднав у загальне поняття “соціального ризику”. У подальшому поняття “соціальний ризик” стало вживатися як вітчизняними вченими, так і фахівцями МОП [1].

Таким чином, види, суб'єктний склад і коло суспільних відносин, подібних між собою з причин виникнення матеріальної незабезпеченості осіб найманої праці і самозайнятого населення поєднує така універсальна соціально-економічна і правова категорія, як “соціальний ризик”.

За визначенням МОП, соціальний ризик є втрата доходу і необхідність при цьому матеріальної підтримки громадян на рівні мінімальних потреб незалежно від їх індивідуальних можливостей [5]. Приблизно так розуміють сутність соціального ризику в правовому полі України, який визначається як обставини, що викликають зміну матеріального становища громадян. З огляду на адекватність актуарних розрахунків ринковій ситуації, ця дефініція потребує уточнення, насамперед, з погляду розширеного трактування процесу відшкодування матеріальних витрат [6].

Для розкриття економічного і соціального змісту соціального ризику важливо пам'ятати, що ситуація страхового випадку постає через втрати заробітку (доходу) у разі захворювання, нещасного випадку, настанні старості тощо, а також за необхідності нести додаткові витрати, пов'язані з тривалістю лікування та оплатою соціальних послуг. Тобто категорія соціального ризику має дві складові: втрати трудового доходу, грошові втрати, пов'язані із забезпеченням життєвих потреб, поки не подолано наслідки настання страхової події. Отже, обидві складові страхового ризику формують грошові (матеріальні) ресурси для їх цільового використання [6].

На наш погляд, соціальний ризик можна вимірювати, використовуючи такі показники: частоту настання ризикової ситуації; рівень соціальних гарантій при настанні ризикової ситуації; обсяг матеріальних витрат щодо компенсації збитків, а також їхню частку стосовно величини заробітної плати всіх застрахованих; середню тривалість ризикової ситуації – період між її настанням і переходом до нормальних умов життєдіяльності.

Посилаючись на дану методологію, показники ризику групують за двома видами: соціальні – збиток здоров'ю, втрата працездатності (тимчасова і/або постійна), смертність, чисельність утриманців загиблих тощо; економічні – витрати на компенсацію втрати доходу у зв'язку з втратою працездатності і додаткові витрати на лікування, реабілітацію.

Соціальний ризик – це ймовірність настання матеріальної незабезпеченості в результаті втрати заробітку або трудового доходу з об'єктивних, соціально-значущих причин, а також необхідність додаткових витрат на лікування і соціальні послуги. Так М. Вігдорчик виділяв два критерії для відмежування його від інших ризиків. Перший критерій – об'єктивний, тобто такий ризик завжди пов'язаний з утратою заробітку або іншого трудового доходу; другий – суб'єктивний – поширюється не на все населення, а лише на ті його категорії, для яких цей заробіток або трудовий дохід є основним джерелом засобів до існування [7, с. 14 – 16]. Деяко ширше розумів соціальний ризик З. Тетенборн, який включав до його змісту поряд з ризиком втрати заробітної плати та інших доходів (головний ризик) і випадки так званого матеріального обтяження, наприклад народження дитини, необхідність догляду за нею тощо.

У сучасній літературі під соціальним ризиком розуміється "імовірність погіршення матеріального становища в результаті втрати заробітку або трудового доходу з об'єктивних соціально значущих причин, а також у зв'язку з додатковими витратами з утримання дітей та інших членів сім'ї, що потребують допомоги, із задоволення потреб у медичних і соціальних послугах" [8, с. 6-7]. Отже, соціальний ризик розглядається ним, як юридич-

ний факт, настання якого тягне виникнення правовідносин із соціального забезпечення. Подібної думки дотримується і Н. Болотіна [9, с. 39].

Очевидно, що соціальні ризики мають специфіку залежно від форми соціального забезпечення. У цьому плані варто погодитися із С. Синчуком, який запропонував залежно від організаційно-правової форми соціального забезпечення виділяти страхові ризики, тобто ті, які забезпечуються в рамках системи соціального (державного і недержавного) страхування, і нестрахові, які забезпечуються за програмою державної соціальної підтримки [10, с. 56].

Об'єктом страхового захисту різних видів соціального страхування є ризик втрати заробітної плати (доходів) у працездатного населення і ризик нести додаткові витрати, пов'язані з лікуванням. Незабезпеченість внаслідок хвороби, інвалідності, безробіття, в силу яких працівник не у змозі брати участь у виробничому процесі й у такий спосіб позбавляється заробітної плати, становить для окремого індивіда явище випадкове, а загалом для економіки явище постійне і масове, яке веде до надмірного соціального навантаження для держави.

Оскільки соціальні ризики мають об'єктивний характер, механізм захисту від них повинен бути надійним, тобто страхування повинно бути обов'язковим (за законом) для охоплення всіх працюючих, а тягар фінансового навантаження повинні солідарно нести основні соціальні суб'єкти – роботодавці і працівники.

Такий підхід відповідає природі соціальної політики при суспільному устрої з розвиненою ринковою економікою, яка формується на таких принципах: самовідповідальність людей найманої праці, їхніх роботодавців, інших категорій працюючого населення за фінансове забезпечення прийнятного рівня соціального захисту; солідарна підтримка працюючим населенням і роботодавцями найменш захищених працівників та їхніх родин (здоровий платить за хворого, працівники з більш високими доходами надають солідарну допомогу працівникам з низькими доходами); оптимальна підтримка (принцип субсидіарності), що визначає міру (рамки) солідарної підтримки і фіксує її розмір.

Світовий (більш, ніж столітній) досвід свідчить, що захист від конкретних видів соціального ризику найбільше ефективно може бути організований у рамках окремих напрямів (секторів) соціального страхування: пенсійного страхування (із старості, інвалідності, втрати годувальника); медичного страхування (оплата медичної допомоги), включаючи оплату тимчасової непрацездатності; страхування від нещасних випадків на виробництві (виробничий травматизм, професійні захворювання, пенсії утриманцям загиблих на виробництві); страхування у зв'язку з безробіттям (допомоги з безробіття, підготовки і працевлаштування).

Визначення змісту (природи) ризику і ступеня його ймовірності дозволяють розробити систему попереджувальних профілактичних заходів із зниження (мінімізації) ризику, а також оцінити необхідні види і масштаби компенсаційних заходів (обсяги медичних послуг, компенсаційних виплат, що заміщають собою втрачену заробітну плату).

Державне регулювання – це важливий елемент управління соціальним страхуванням, формуванням та використанням коштів державних соціальних фондів.

Мета державного регулювання у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування відображена на рис. 1.

Державне регулювання соціального страхування полягає у:

- розробці та прийнятті системи законодавчих, нормативно-правових актів, що регламентують відносини в цій сфері;
- щорічному перегляді та затвердженні розмірів страхових внесків, норм, нормативів з урахуванням поточної економічної та соціальної ситуації;
- перегляді видів та розмірів соціальних виплат з метою покращення матеріального забезпечення громадян;
- встановленні обов'язкової вимоги щодо створення страхових резервів з метою забезпечення своєчасності та повноти соціальних виплат;
- державному фінансовому контролю за дотриманням законодавства щодо формування доходів соціальних страхових фондів та цільового використання їх коштів;
- контролі та нагляді за діяльністю центральних і територіальних органів державних фондів, їх взаємодією з іншими суб'єктами.

Державне регулювання передбачає створення та функціонування відповідного фінансового механізму, який повинен бути спрямований на раціональне управління рухом фінансових ресурсів та формування фінансових відносин, що виникають у процесі утворення та використання страхових фондів (рис. 2).

Методи прямого впливу безпосередньо діють на функціонування суб'єктів соціального страхування. Такий безпосередній вплив здійснюється за допомогою інструментів адміністративно-правового характеру, що регламентують діяльність суб'єктів соціального страхування та економічних інструментів прямого впливу. Основними інструментами прямого державного регулювання

соціального страхування є нормативно-правові акти, директивні заходи макроекономічних планів і цільових комплексних програм.

Методи непрямого державного регулювання соціального страхування – це методи, що регламентують поведінку суб'єктів соціального страхування не прямо, а опосередковано, через створення певного економічного середовища, яке змушує їх діяти у потрібному державі напрямі. До методів непрямого регулювання належать інструменти фіскального, бюджетного, грошово-кредитного та інших напрямів економічної політики, а також методи морального переконання.

Предметом правового регулювання соціального страхування є:

- 1) відносини між державою (державними органами) і суб'єктами соціального страхування;
- 2) відносини між державними органами з приводу розподілу повноважень, визначення їх правового статусу у сфері соціального страхування;
- 3) відносини між суб'єктами соціального страхування.

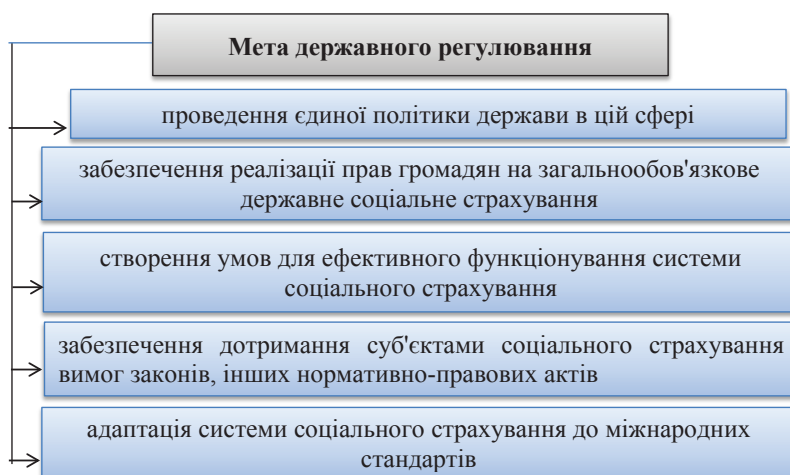

Рис. 1. Мета державного регулювання у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування

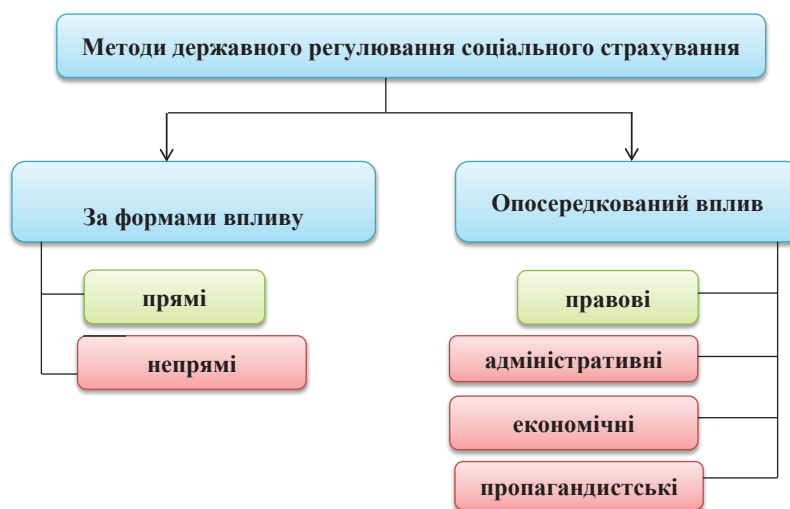

Рис. 2. Методи державного регулювання соціального страхування

Основними формами правового регулювання соціального страхування в Україні є:

- 1) Конституція та закони України;
- 2) укази та розпорядження Президента України;
- 3) постанови та інші акти Верховної Ради України;
- 4) постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти центральних органів (міністерств, відомств);
- 5) нормативні акти місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування.

Адміністративні методи державного регулювання соціального страхування – це інструменти прямого впливу держави на діяльність суб'єктів соціального страхування. Ознаки зазначених методів:

- 1) прямий вплив державного органу або посадових осіб на дії виконавців через установаження їх обов'язків, норм поведінки та віддавання команд (наказів, розпоряджень);

- 2) безальтернативний вибір способів розв'язування завдань, варіанту поведінки;

- 3) обов'язковість виконання наказів, розпоряджень; відповідальність суб'єктів соціального страхування за ухилення від виконання наказів.

В економічно розвинених країнах за нормальних умов адміністративні методи відіграють другорядну роль. Використання їх стає доцільним тоді, коли економічні засоби державного регулювання соціального страхування виявляються недостатніми або діють надто повільно. Основними інструментами адміністративного регулювання є ліцензії, санкції, норми, стандарти.

Застосування економічних методів державного регулювання соціального страхування дає змогу створювати економічні умови, що спонукають суб'єктів соціального страхування діяти у необхідному для суспільства напрямку, вирішувати ті чи інші завдання згідно із загальнодержавними та приватними інтересами. Регулювання за допомогою економічних методів дає змогу суб'єктам соціального страхування зберегти право на вільний вибір своєї поведінки.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, з вищезазначеного дійдемо висновку: предметом соціального страхування є економічні і правові відносини суб'єктів із формування і витраті фінансових засобів, призначених для захисту працюючого населення від соціальних ризиків, а також з організації медичної і реабілітаційної допомоги. Будучи соціальним інститутом з чітко зафіксованою метою, функціями і місцем у суспільній структурі, соціальне страхування діє в інтересах членів суспільства та дозволяє у випадку настання соціального ризику зберегти необхідні стандарти рівня та якості життя, тобто соціальний статус родин працюючих.

Аналіз практики і тенденцій розвитку систем соціального страхування в розвинутих країнах, а також принципових положень, закладених у конвенціях і рекомендаціях МОП, свідчить про те, що

найважливішими методологічними підходами, на базі яких доцільно здійснювати державне регулювання у сфері соціального страхування, можуть бути такі принципові положення:

- 1) підвищення рівня соціального захисту працюючих можливе при узгоджених діях урядових, підприємницьких і профспілкових структур, усіх членів суспільства;

- 2) вдосконалення таких механізмів соціального захисту, якими є системи соціального страхування і соціальної допомоги, можливе за умов гармонізації відносин основних суб'єктів: трудящих (їх родин), роботодавців і держави;

- 3) вдосконалення механізмів соціального захисту можливо за органічного поєднання систем соціального страхування та соціальної допомоги.

Основа такої моделі державного регулювання соціального страхування, що повністю відповідає ринковій економіці, складають такі напрями діяльності держави:

- 1) визначення ролі, прав і обов'язків основних суб'єктів страхування – працівників, роботодавців, страхових організацій і держави;

- 2) обґрунтування основних видів соціального страхування як самостійних автономних систем соціального захисту;

- 3) науково обґрунтоване визначення мінімальних норм соціального захисту у випадку втрати працездатності осіб, що підлягають обов'язковому страхуванню, порядку призначення допомоги, надання всіх видів соціальних послуг;

- 4) визначення основних джерел фінансових надходжень у фонди страхування, обґрунтування соціально справедливої моделі розподілу фінансового «тягаря» між роботодавцями, застрахованими і державою, досягнення на цій основі соціального консенсусу щодо внесків усіх зацікавлених сторін;

- 5) визначення складу і структури органів страхування, їх функцій, прав і повноважень, відповідальності, умов і суб'єктів правонаступництва, гарантів фінансово-правової стабільності та надійності соціального захисту.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Синчук С. Теорія соціального ризику за правом соціального забезпечення // Право України. – 2003. – № 3. – С. 55–59.
2. Вигдорчик Н.А. Социальное страхование в общедоступном изложении. – М.: Вопросы труда, 1927. – 191 с.
3. Короткий соціально-психологічний словник (для працівників служби зайнятості) / Укл. В.В. Синявський. – К., 1999. – 144 с.
4. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 – К.: Агентство "Книга Пам'яті України", 1996. – 79 с.
5. Введение в социальное обеспечение. – Женева: Междунар. бюро труда, 1989. – С. 3.

6. Національна система загальнообов'язкового державного соціального страхування: сучасні проблеми та стратегія розвитку / За ред. Е.М. Лібанової; Ін-т демографії та соціологічних досліджень, 2006. – 178 с.

7. Вигдорчик Н.А. Теория и практика социального страхования. Теоретические основы социального страхования. – М.: Вопросы труда, 1919. – Вып. 1. – С. 12.

8. Мачульская Е.Е., Горбачева Ж.А. Право социального обеспечения. – М.: Книжный мир, 2001. – 278 с.

9. Болотіна Н. Б. Міжнародне соціальне право – право соціального захисту людини // Актуальні проблеми формування правової держави в Україні: До 50-ї річниці Конвенції про захист прав людини та основних свобод; Матеріали міжнар. наук.-практ. конф.: У 2 ч. / За ред. М.І.Панова.–Х.: Нац. юрид. акад. України, 2000.–Ч.1.– С. 91–93.

10. Синчук С. Теорія соціального ризику за правом соціального забезпечення // Право України. – 2003. – № 3. – С. 55–59.

МАКРОЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ КАПІТАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

MACROECONOMIC ESTIMATION OF INTELLECTUAL CAPITALIZATION OF ECONOMY OF UKRAINE

У статті проведено оцінку макроекономічних показників інтелектуальної капіталізації економіки. Аналіз свідчить про інфляційні процеси в країні, які виникли у зв'язку з ростом цін на товари та послуги. Доведено, що регулювання розвитку інтелектуального капіталу позитивно впливає на результативність праці, рівень ВВП держави, її економічний розвиток. Обґрунтовано необхідність проведення змін, які визначені в угоді про асоціацію з ЄС і можуть покращити рівень економіки України.

Ключові слова: валовий внутрішній продукт, валова додана вартість, кінцеві споживчі витрати домашніх господарств за цілями, кінцеві споживчі витрати сектору загального державного управління за функціями.

В статье проведена оценка макроэкономических показателей интеллектуальной капитализации экономики. Анализ свидетельствует об инфляционных процессах в стране, которые возникли в связи с ростом цен на товары и услуги. Доказано, что регулирование развития интеллектуального капитала положительно влияет на результативность труда, уровень ВВП государства, ее экономическое развитие. Доказана

необходимость проведения изменений, которые определены в соглашении об ассоциации из ЕС и могут улучшить уровень экономики Украины.

Ключевые слова: валовой внутренний продукт, валовая добавленная стоимость, конечные потребительские расходы домашних хозяйств за целями, конечные потребительские расходы сектору общего государственного управления за функциями.

The estimation of macroeconomic indexes of intellectual capitalization of economy is conducted in the article. An analysis testifies to the inflationary processes in a country, that arose up in connection with a price advance on goods and services. It is well-proven that adjusting of development of intellectual capital positively influences on effectiveness of labour, level of GDP of the state, her economic development. A necessity is well-proven realizations of changes, that is certain in an agreement about an association from EU and can improve the level of economy of Ukraine..

Key words: gross domestic product, gross valueadded, eventual consumer charges of housekeeping after aims, eventual consumer charges to the sector of general state administration after functions.

УДК 330.341.1(477):005.336.4:
[330.101.541.021]:005.585

Гинда С.М.

аспірант кафедри інформаційних систем у менеджменті
Львівський національний університет імені Івана Франка

Постановка проблеми. Сьогодні у світовій економіці ми спостерігаємо інтеграційні, глобалізаційні процеси та кризові явища, які зумовили значні зміни у розвитку світового господарства та в економічному устрої багатьох країн. Розвиток нової господарської парадигми світу помічаємо і в економіці України.

Політичні зміни, військові дії на Сході України стримують розвиток соціально-економічної системи, інтелектуальної капіталізації економіки країни, що спричинило скорочення обсягів виробництва, призупинення реалізації інвестиційних проектів, наростання кризових явищ у соціальній

сфері. Саме тому регулювання розвитку інтелектуального капіталу позитивно впливає на результативність праці, рівень ВВП держави, її економічний розвиток та потребує подальшого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням розглянутих проблем глибоко займалися вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: Бауліна Т. В., Груба Г. І., Уляницький З. В., Шедяков В. Є., В.І.Приймак та ін.

Загалом, оцінкою інтелектуального капіталу різних країн займаються міжнародні організації такі, як: Світовий Банк, Світовий Економічний Форум, причому оцінка здійснюється регулярно (щороку, почи-